

Algemene Beschouwing ter gelegenheid van de Begroting 2019 en de Bestuursrapportage januari- september 2018, inbreng van de CDA-fractie in waterschap Amstel, Gooi en Vecht.

Voorzitter,

Als je de landelijke internetpagina opent zie je dat de slogan van het CDA is: “Voor een land dat we door willen geven”.

Als dat ergens juist van toepassing is, is dat wel binnen de waterschappen. Een van onze belangrijkste taken is ons land, ons gebied zo in stand te houden of te verbeteren dat we dat met een gerust hart door willen geven aan de volgende generaties, onze kinderen en kleinkinderen. Dat is best een uitdagende taak. Het klimaat verandert, de zeewaterspiegel stijgt, de bodem daalt, er vallen meer hevige buien met een grotere intensiteit en de rivieren hebben extremere afvoer, afgelopen winter nog te veel, afgelopen zomer en dit najaar te weinig door de droogte. En dan moeten we toch de voedselproductie en de natuur veilig blijven stellen, zorgen dat we droge voeten houden en dat onze funderingen niet verzakken. De waterkwaliteit en natuurwaarden zijn nog steeds niet wat ze zouden moeten zijn. We leven in een delta met drassige gronden, in een dichtbevolkt land. En we hebben in toenemende mate te maken met verzilting, door het oprukken van de zouttong en door zoute kwel. De juiste kwaliteit water op de juiste plek, ook nog eens een forse logistieke opgave. Water stuur je met peilverschillen, maar het is een forse opgave om het water tegen het hoogteverschil op te stuwen.

We nemen maatregelen, maar die werken soms toch nog anders uit dan we hadden gedacht, bijv. in de Botshol, zoals we onlangs nog in een interessante tv-rapportage konden zien. We hebben ook nog te maken met een erfenissen uit het verleden, zoals verontreinigde waterbodems, of van overstorten van gemengde rioleringen in historische binnensteden. En dan hebben we ook nog eens als waterschap te maken met nieuwe verontreinigingen (medicijnresten en andere microverontreinigingen en microplastics), een energietransitie en digitale dreigingen. Een forse uitdaging voor de waterschappen en ook voor AGV.

Dat land dat we door willen geven moet natuurlijk ook nog een beetje plezierig zijn, dus moeten we er ook voor zorgen dat onze kinderen en kleinkinderen ook kunnen genieten van water. Waar je gezond kunt zwemmen, of varend van het mooie landschap, cultuurhistorie en de natuur genieten.

Een land dat we door willen geven, waar we prettig kunnen wonen als we rekening met elkaar houden, als we ons aan de regels houden, niet door een stikkend web van onduidelijke en vaak overbodige regels, maar door toedeling van verantwoordelijkheden aan onze ingezetenen. Met respect voor de zorgplicht, met een nieuwe Keur op basis van het principe *'van Nee, mits, naar Ja, tenzij'*, waardoor een groot aantal regels kon worden afgeschaft. We zien met vertrouwen uit naar het tweede deel van de nieuwe Keur, maar er is nog werk te doen. Niet alle huidige regels, bijvoorbeeld over aanlegsteigers langs de Amstel, worden begrepen door aanwonende ingezetenen. Net als bij de vaststelling van het eerste deel van de Keur willen we dat ingezetenen, belanghebbenden, het maatschappelijk middenveld en gemeenten ook weer uitgebreid bij de nieuwe versie betrokken worden.

Wij hebben al in de Commissievergadering onze waardering uitgesproken over de voorliggende Bestuursrapportage over de periode tot en met september 2018 en over de Begroting 2019. Wij zijn in het bijzonder ook dankbaar voor de extra alerte inzet van het personeel van Waternet tijdens de afgelopen droge zomer. Er deden zich situaties voor waarvoor nog geen scenario's waren ontwikkeld. Bij deze gelegenheid willen wij evenwel toch nog wel een aantal kanttekeningen maken en opinies weergeven.

Wij hebben de afgelopen jaren al meerdere keren gediscussieerd over het huidige belastingstelsel en dit jaar ook over de voorstellen van de CAB, de Commissie voor de Aanpassing van de Waterschapsbelastingen. Het is duidelijk dat het huidige stelsel voor AGV zeer knellend is en dat de mogelijkheden om de tarieven voor alle categorieën, matig en gelijkmatig te laten stijgen uitgeput zijn. Wij vinden bij een stelselherziening, bij toepassing van andere grondslagen zoals bijv. de vervuiler betaalt, of de kostenveroorzaker betaalt, een grote tariefswijziging bij invoering acceptabel, maar vervolgens moet voor de daaropvolgende jaren sprake zijn van een gelijkmatige stijging voor alle categorieën. Een herijking is okay, maar een houdbaar belastingstelsel is voor ons aan deze voorwaarde gebonden. Wij zetten ons conform de onlangs aangenomen motie in om te zoeken naar wegen om een disproportionele tariefsontwikkeling voor de categorie Overig Ongebouwd te voorkomen. Wij waarderen ook de inzet van andere fracties en geledingen bij hun landelijke vertegenwoordigers. We lazen in de memo over de ontwikkeling van het aantal hectares van Overig Ongebouwd dat dit areaal met 38,65% gedaald is. Dit draagvlak wordt steeds verder uitgehold.

Voorzitter, in het Eindrapport van de CAB werd ook gesproken over de afhaakproblematiek. Indien de totale kosten voor bedrijven lager zijn bij zelf zuiveren, kiezen zij er vaak voor om af te haken van de collectieve zuivering (zelf te zuiveren). Doordat waterschappen veelal

voor langere termijn hebben geïnvesteerd in zuiveringscapaciteit, leidt afhaken er toe dat dezelfde kosten (kapitaalslasten) over minder belastingplichtigen moeten worden verdeeld, met tariefstijgingen tot gevolg. Dit kan er toe leiden dat (nog) meer bedrijven afhaken. Is dat ook een problematiek die speelt bij ons waterschap? De CAB verwachtte bovendien dat met het kostenveroorzakingsbeginsel de waarde van afvalwater beter tot uitdrukking kan worden gebracht en hiermee de afhaakproblematiek zou kunnen verminderen. Vindt het DB dit een valide veronderstelling, of leidt een zwaardere belasting van de lozers (niet de losers...), van de kostenveroorzakers, er toe dat zij het juist eerder zelf gaan doen?

Voorzitter, wij hebben al eerder opgemerkt dat we voorstander zijn van het invoeren van een afzonderlijke 'Veiligheidsheffing', naast de watersysteemheffing. Juist omdat we de komende jaren ook weer zien dat de bijdragen, ook vanuit ons waterschap, aan het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma gaan stijgen, zou deze optie nog eens bekeken moeten worden, om daarmee de doorbelasting in de watersysteemheffing te dempen.

Voorzitter, we hebben ondanks het per saldo gunstige verloop van de financiën van ons waterschap ook regelmatig te maken hebben met financiële tegenvallers, met name in het onderhoud van installaties in de afvalwaterzuivering, maar ook bij de investeringen zijn er te veel overschrijdingen, die dan vaak nog worden gecompenseerd door subsidies, waardoor het langeretermijneffect op de exploitatie nog meevalt, maar wij zijn daar toch wel bezorgd over. Wij zouden graag de komende jaren toch graag een intensivering zien van het asset-management, zodat betere ramingen mogelijk worden. Wij verwachten dat de digitalisering tot een verbetering van de inzichten in de staat van onderhoud leidt, tot een betere monitoring. Wij constateren ook dat de aanbestedingsmarkt moeilijker wordt. Ook om die reden kunnen projecten tot tegenvallers leiden, met name als ze een langdurig karakter hebben.

Wij maken ons ook zorgen over de arbeidsmarktsituatie. Wij hebben zorg over de personele kwetsbaarheid. Wij hopen uiteraard dat Waternet in een krappe arbeidsmarkt toch in staat zal zijn om voldoende gekwalificeerde medewerkers aan te trekken voor het uitvoeren van de nodige taken. Wij maken ons er ook wel zorgen over dat we steeds meer medewerkers tegenkomen die gedetacheerd zijn bij Waternet of die flexibele contracten hebben. Kan het DB ons nog nader inzicht geven in de verhoudingen? Met al die gedetacheerde medewerkers vragen we ons soms ook af of die medewerkers wel voldoende politieke sensitiviteit hebben, een antenne voor de verschillende beleidsopties? Is er zoiets als een korte introductie over de organisatie voor nieuwe en gedetacheerde medewerkers van Waternet, zodat zij weten voor wie ze werken?

Voorzitter,

We vinden het jammer dat we merken dat het project 'Temmen van Brakke Kwel' in de Horstermeer vertraging oploopt. Wij hopen dat met een versnelling de achterstand kan worden ingelopen, zodat bij dit project de ingebruikname van de pilotinstallatie (eind 2019) geen vertraging oploopt. Het mooie van dit project is dat een nadeel omgebogen kan worden naar een voordeel: van zout naar zoet. Maar de toenemende verzilting baart ons wel zorgen. Hoe raken we de zoutvracht kwijt? Dat geldt natuurlijk ook voor zoute kwel van de polder Groot Mijdrecht. Kunnen we daar niet eenzelfde project starten zoals in de Horstermeer?

De verzilting is ook bij de Amstel een probleem, juist ook voor de aanvoer van voldoende zoetwater voor natuur en landbouw. De verzilting is zelfs extra problematisch bij droogte, vanwege de toevoer van extra nutriënten, door de mindere verdunning van zout kwelwater. Kan er niet een Deltaplan voor de Amstel komen, waarbij tegelijkertijd de verzilting en de waterkwaliteit kan worden aangepakt? Hoe gaat het met de RWZI Amstelveen, wanneer kunnen we daar nadere beslissingen over nemen? Gaat de Amstel gebaggerd worden, is er een project denkbaar net zoals de 'Schoonmaak van de Vecht'? Zijn hier mogelijk projecten te koppelen, zodat we werkelijk een zwemwaterkwaliteit van de Amstel bereiken en het doorgaan van de Amsterdam City Swim jaarlijks kunnen veiligstellen? Mooi dat er zo'n innovatie kan worden toegepast als het nieuwe bellenscherm van Rijkswaterstaat in het Amsterdam-Rijnkanaal. Mooi ook dat dit zeer snel kon worden toegepast, sneller dan gedacht. We klagen wel eens over het trage tempo, maar soms valt het mee! Mooi ook dat we in Weesp voorliggen op schema bij de bouw van de nieuwe RWZI!

Voorzitter,

We gaan van het gas af en we moeten naar duurzame vormen van energievoorziening. Een van de opties is het gebruik van aardwarmte? Kunnen we dan ongestraft de grondlagen doorboren om deze warmte te winnen? Wat is het effect van grootschalige winning van aardwarmte op de grondwaterstromen? Wordt dit gemonitord door de waterschappen of andere autoriteiten? Worden milieu- en veiligheidsrisico's onvoldoende onderkend, zijn er plannen in ons waterschapsgebied?

Voorzitter,

Bij het beleid met betrekking tot het tegengaan van de Bodemdaling wordt in ons waterschap over een trendbreuk gesproken. Voor sommigen is 2030 nog heel ver weg, maar voordien is er nog veel nodig, hebben we tijd nodig. De bodemdaling door inklinking van veen willen wij afremmen door te experimenteren met nieuwe technieken die moeten leiden tot effectieve maatregelen. Het is noodzakelijk dat daarvoor een draagvlak wordt gecreëerd. Het peilbeheer van het water moet afgestemd blijven op de functie die provincies en gemeenten

hebben vastgesteld voor een bepaald gebied. (Als dat 'natuur' is, prima, maar niet altijd boven wonen, werken, infrastructuur en landbouw). En het moet niet zo zijn zoals het onlangs gegaan is bij de provincie Noord-Holland, dat je al met conclusies komt voordat je een voorstel voor effectieve maatregelen hebt gedaan. Zo ontmoet je geen weerstanden, zo roep je ze juist op. Effectieve maatregelen leveren resultaten, en is dus geen symboolpolitiek. Alleen met effectieve maatregelen bereik je de doelstellingen. Onze ingezetenen zullen de komende jaren met een aanzienlijke lastverzwaring worden geconfronteerd (niet alleen vanuit het waterschap) vanwege de Klimaat- en Energietransitie. De lasten moeten dan ook eerlijk verdeeld worden. Als de subsidie voor de dure elektrische Tesla's moet worden opgebracht door de modale Opelrijders dreigen die hun gele hesjes aan te trekken en in opstand te komen. Een eerlijke lastenverdeling, effectieve maatregelen die werkelijk zoden aan de dijk zeten, een geloofwaardige politiek. Een groene politiek voor 'kleine luyden'. Je moet ingezetenen, ondernemers en agrariërs de tijd en de ruimte geven om te kunnen omschakelen. Ook vergt de inspraak een goede berichtgeving, uitleg en communicatie. Wij vonden de recente inspraakronde over de nieuwe Nota Peilbeheer, waarbij overigens een aantal inspraakavonden druk werden bezocht, in de communicatie tekortschieten. Niet de avonden zelf, maar in de aankondigingen en de uitnodigingen. Op de AGV-site was niet duidelijk waar en wanneer deze inspraakavonden werden gehouden. We moeten in onze communicatie ook goed uitleggen wat we doen. Het woord 'duurzaam' is inmiddels een containerbegrip geworden. Wat bedoelen we er mee? Het woord 'Klimaatadaptie' moeten we ook nog meer uitleggen. Niet alleen aan gemeentebestuurders, maar ook aan inwoners.

Voorzitter,

We hebben het onlangs al gehad over exoten, maar we beginnen er weer over. De muskusrat is al lang niet meer de enige uitheemse soort die forse overlast veroorzaakt. Wij hebben de indruk dat de lopende onderzoeken te lang duren en dat we te laks zijn met de bestrijding van de overlast. Onze ingezetenen komen de rode Amerikaanse rivierkreeft zelfs al op straat tegen. Waterschap Rivierenland publiceerde onlangs een studie over deze invasieve exoten waarin duidelijk staat dat deze kreeften echte gangengravers zijn en lekkende kades veroorzaken. Onderzoek wijst uit: 5000 rivierkreeften krijg je niet weg door er 1 dag per week 1-200 te vangen. En dan hoor je afgelopen zondag in Vroege Vogels zelfs nog dat onze medewerkers voor onderzoek in de Molenpolder deze rode Rivierkreeften vangen, maar ze vervolgens weer terugzetten. Wat een waanzin! Ze zouden moeten worden afgeleverd bij de restaurants of bij de voedselbank. Het is inmiddels toch wel duidelijk dat ze oorzaak zijn van verslechtering van de waterkwaliteit en niet een gevolg! Deze invasieve exoten zijn ook een bedreiging van de biodiversiteit. Waarom moeten we dan nog wachten

tot 2019 voor de resultaten van deze onderzoeken? Onze fractie was er al in 2014 mee bezig.....

Voorzitter,

Het bestuursakkoord van de coalitie 2015-2016 draagt de titel 'waterbewust'. Ik zou haast zeggen, het is ironisch dat het waterbewustzijn juist sterk toeneemt, niet vanwege te veel water, of de dreiging van wateroverlast of overstromingen, maar door te weinig water, te weinig neerslag, met name ook door de droogte dit jaar. In de Communicatie van ons waterschap is de afgelopen jaren veel veranderd, we hebben een duidelijker identiteit verkregen, samen met Waternet, de website en de voorlichting zijn verbeterd. Over de droogtemaatregelen werd naar het bestuur en ook naar het publiek en de media goede voorlichting gegeven. We mogen trots zijn op het bereik van de 'droogwaterland'-campagne waarmee we ons waterschap als prachtig recreatiegebied voorstelden en tegelijkertijd iets vertelden over de functies en taken van het waterschap. Dat ons droogwaterland zo droog zou zijn, dat hadden we niet gedacht.....Er valt nog veel over het waterbeheer in Nederland uit te leggen, er is genoeg te vertellen. Ook bijvoorbeeld over de droogte, dat we wellicht nog meer prioriteiten moeten stellen, dat we een verdringingsreeks hebben die begint met drinkwater, dan dijken nathouden, vervolgens natuur, maar dat we ook zoet, of in ieder geval voldoende water moeten leveren aan de industrie. Dat we aan zoet waterbuffers moeten vormen. Ik noemde 'natuur'; inderdaad, het waterschap heeft ook de plicht voldoende en goed zoet water te leveren aan de 'natuur'. Het mag de ingezetene ook wel duidelijk worden dat dit wat kost. Zo zijn we ook benieuwd wat de droogtemaatregelen van de afgelopen zomer ons waterschap extra heeft gekost. In de Bestuursrapportage werd er wel een toespeling op gemaakt, maar is er inmiddels wat meer bekend?

We behoeven bij de waterschapsverkiezingen de ingezetenen ook niet alleen met dreigingen van overstromingen of wateroverlast te confronteren, de verbetering van de waterkwaliteit van de oppervlaktewateren in Nederland is een groot succes. Natuurlijk, nog niet overal is de waterkwaliteit goed genoeg, maar in een aantal rivieren die biologisch en ecologisch dood waren zwemmen nu veertig soorten vis, een groot milieusucces, dankzij het goede werk van de steeds betere afvalwaterzuiveringsinstallaties. Het is leuk om de waterkwaliteit te meten, het Schoonwater Experiment en Citizyn Science van ons waterschap was een succes in Amsterdam en wordt nu gelukkig ook buiten Amsterdam gehouden. Onze ingezetenen er bij betrekken is prima, meten is weten en is hier ook werken aan waterbewustzijn.

Er is dus veel positiefs, maar toch zijn we wel teleurgesteld dat er op onze website over het algemeen toch te weinig te zien over de bestuurlijke afwegingen die er worden gemaakt. In

veel uitingen op de social media en op de website van AGV worden zaken technisch gepresenteerd en is er te weinig verschil tussen de website van AGV en die van Waternet. Kan er weer een Begroting 2019 in 1 oogopslag worden gepubliceerd op de site? Komen de Algemene Beschouwingen van de verschillende fracties weer op de site, net zoals een item over de Algemene Beschouwingen in 2017?

In de richting van de waterschapsverkiezingen, in het komend jaar, moet er toch nog een tandje hoger worden ingezet, een extra inspanning worden geleverd, nog meer gericht op het laten zien van de impact van bestuurlijk handelen. Het doel moet zijn een nog betere omgang met burgers, ingezetenen, hen er bij betrekken. Maar natuurlijk zullen ook de verschillende partijen met hun lijsten zich in de aanloop naar de verkiezingen moeten onderscheiden en profileren.

Terugkijkend op deze bestuursperiode; het is goed dat we de vinger aan de pols houden waar het de Uitvoeringsagenda van het Bestuursakkoord door de coalitie betreft. Het dagelijks bestuur voor het waterschap heeft in de afgelopen periode mooie resultaten geboekt en de verschillende indicatoren staan er over het algemeen goed bij. Toch is er nog wel wat geel tussen het groen, en dat behoeft verdere ontwikkeling en bijsturing en een betere verantwoording over de afwikkeling van de betreffende maatregelen uit het coalitieakkoord. Nog voor de verkiezingen, dus in januari, uiterlijk begin februari, zien we graag een versie tegemoet waarin de stand van zaken aan het einde van dit kalenderjaar 2018 wordt weergegeven; we willen daar niet tot de coalitieonderhandelingen en het vaststellen van het Jaarverslag over 2018 op wachten.

Voorzitter,

Onlangs beleefden we een inspirerende avond en beeldvormende sessie over de aquathermie, over de mogelijkheden voor de waterschappen om een rol te spelen bij de Energietransitie. Om de klimaatdoelstellingen te behalen mogen we deze rol niet veronachtzamen. Wat onze fractie na die avond wel verbaasd heeft, is dat niet meer of nauwelijks werd gerept over het project van de koudewinning in de Ouderkerkerplas, waarbij nota bene ook nog eens de waterkwaliteit fors werd verbeterd. Ook op de websites van AGV en van Waternet, is er nauwelijks iets van terug te vinden, zelfs niet in de Innovatie-overzichten. Indertijd was dit project een technisch succes, maar de businesscase werd na het experiment door de partner van Waternet, de NUON, onaantrekkelijk geacht. Dat had alles met de financiële malaise en de vastgoedcrisis te maken van de periode rond 2010. Inmiddels is deze crisis voorbij en de urgentie om energiebesparende maatregelen te nemen alleen maar groter geworden. Niet alleen het fysieke klimaat verandert, ook het economisch

klimaat is gewijzigd, zelfs verbeterd. Wij willen daarom dat het DB en Waternet opnieuw over soortgelijke projecten gaan praten met de NUON en andere energieleveranciers. Wij dienen daartoe een motie in.

(MOTIE)

Via diverse media hebben we kunnen lezen dat waterschapsbesturen vooral bevolkt worden door aardige mensen. De verschillen zijn er niet in grote tegenstellingen, maar vooral in de verschillende invalshoeken en aspecten. 'Goed waterbeheer' is in de visie van het CDA het resultaat van een goede belangenafweging en daarmee wezenlijk onderdeel van de politieke besluitvorming in ons land. Niet in de laatste plaats is ook een goede verantwoording van de besteding van publieke middelen, de waterschapsbelastingen, van groot belang. En dankzij die eigen belastingen zijn de waterschappen goed toegerust voor de taakuitvoering. Wij wensen ook na de waterschapsverkiezingen van 2019 een goed bestuur voor het waterschap Amstel, Gooi en Vecht, voor onze ingezetenen, daarvoor willen we ons inzetten, samen met anderen, 'samenwerken aan water', voor een land dat we door willen geven.

Dank u.

W.Z.